บทที่ 2

หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาของครู

โครงการใหม่โครงการหนึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาของครูคือ โครงการ Competene Based Teacher Education[1] เป็นโครงการที่ได้ปรับปรุงขยายขอบเขตจากโครงการ Performance Based Teacher Education ซึ่งนักการศึกษาในสหรัฐอเมริกาได้ร่วมกันทดลองดำเนินงาน และประเมินผลการปฏิบัติต่อเนื่องมาก่อนแล้วเป็นเวลากว่าห้าปี โครงการ Competen Based Teacher Education นี้ เป็นโครงการเกี่ยวกับการสร้างคุณภาพครูที่นักการศึกษาได้นำเอา Systems Analysis ซึ่งเป็นกระบวนวิธีการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้เพื่อสร้างเสริมประสิทธิภารการฝึกหัดครูและอบรมครู และให้เหมาะกับความรู้ความสามารถของผู้เรียยแต่ละบุคคลในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ทั้งนี้เพราะได้พิจารณาเห็นว่าคำ performance มีความหมายแคบ บ่งเพียงความหมายกลาง ๆ ของพฤติกรรมหรือการกระทำของครูที่สังเกตได้เท่านั้น ทั้งยังทำให้เข้าใจด้วยว่ามีขอบเขตจำกัดเพียงพฤติกรรมของครูในห้องเรียน มิได้กินความรวมไปถึงความรับผิดชอบและบทบาทอื่นที่ครูดีมีสมรรถภาพจะต้องเอาเป็นภาระเป็นหน้าที่ต้องปฏิบัติ เป็นต้นว่า ความสนใจในอาชีพครู ความเสียสละเพื่ออาชีพครู การศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม การใช้ความรู้ความสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับกาลสมัยและความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและของคุณค่านิยม ตลอดจนการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนและอื่น ๆ อีกมาก นักการศึกษาจึงหันไปใช้คำ Competency ซึ่งเป็นคำที่สื่อความหมายในทางบวก กินความกว้างขวางคลุมทั้งพฤติกรรมที่สังเกตได้ คุณความดีและความรู้ความสามารถอันพึงปรารถนาซึ่งครูที่ดีควรมีเพื่อปฏิบัติหน้าที่ครูให้ได้สมบูรณ์ และเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครูและอบรมครูได้เข้าใจแนวความคิดใหม่ถูกต้องตรงกันจะได้ร่วมกันปรับปรุงการศึกษาของครูให้มีคุณภาพ และมุ่งไปสู่จุดหมายที่ต้องการได้

---

[1]บุญเลิ้น อัตถากร การฝึกหัดครูปัญหาและโอกาส, ธีระ สุมิตร, (กรุงเทพมหานคร , สำนักพิมพ์บรรณกิจ 25 กรกฎาคม 2518). คำนำ

มุ่งไปสู่จุดหมายที่ต้องการได้

ในปัจจุบันนี้ มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาจำนวนไม่น้อยกำลังทดลองปฏิบัติโครงการนี้อยู่ หากเราจะได้พิจารณาศึกษาดูบ้างและนำไปปรับปรุงทดลองใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับจุดหมายของไทยก็น่าจะ เกิดประโยชน์แก่การฝึกหัดครูและการอบรมครูของเรา

การฝึกหัดครูได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2435[2] ซึ่งได้ปรากฏอย่างชัดเจนแล้วว่า ไม่ว่าปรัชญาการศึกษาจะ เป็นแนวใด อาชีพทางการศึกษาก็ยังคงเป็นอาชีพที่มีอำนาจและอิทธิพลต่อแนวโน้มในการ เปลี่ยนแปลงของสังคม ฉะนั้นในการผลิตครูให้มีคุณภาพจึง เป็นหน้าที่ที่สถานศึกษาฝึกหัดครูจะต้องรับเป็นพันธกิจที่จะต้องรับผิดชอบต่อสังคมและปวงชน คณาจารย์ในสถานศึกษา – ฝึกหัดครูจะต้อง เสาะแสวงหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะ เตรียมครูที่มีสมรรถภาพ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย โดยมีพื้นฐานในการพัฒนาทักษะและความสามารถของครู เพื่อสนองต่อการ เรียนรู้ของเด็ก[3]

กำลังคนมีบทบาทสำคัญต่อการ เจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจของประ เทศดังจะ เห็นได้จากผลการวิเคราะห์การลงทุนทางด้านทรัพยากรมนุษย์ของประ เทศที่ก้าวหน้าแล้ว กับประสบการณ์ด้านปฏิบัติของประ เทศที่กำลังมุ่งพัฒนาด้วยการมีแผนพัฒนาแน่นอน การขาดแคลนทุนมิใช่อุปสรรคต่อความก้าวหน้าทาง เศรษฐกิจของประ เทศที่กำลังพัฒนาอย่าง เดียว การขาดแคลนความชำนาญจากประสบการณ์และการขาดแคลนบุคลากรที่ได้รับการฝึกอย่าง เหมาะสมในทุกระดับเป็นข้อเสีย เปรียบอย่างมากมายสำหรับประ เทศที่กำลัง เร่งรัดพัฒนา ฉะนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าการมีกำลังคนที่ได้ผ่านการฝึกอบรมอย่าง เหมาะสมในด้านต่าง ๆ มาแล้วอย่าง เพียงพอในทุกระดับนั้นเป็น

---

[2]ธีระ สุมิตร, การฝึกหัดครูปัญหาและโอกาส, (กรุง เทพมหานคร, สำนักพิมพ์บรรณกิจ 25 กรกฎาคม 2518), หน้า 51

[3]อารี สัณหฉวี; การฝึกหัดครูปัญหาและโอกาส, ธีระ สุมิตร, (กรุง เทพมหานคร, สำนักพิมพ์บรรณกิจ 25 กรกฎาคม 2518). คำนำ

ทรัพยากรอันมีค่าอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาประเทศ[4]

วงการศึกษาอาจจะเป็นผู้เริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงโดยการปฏิวัติการศึกษาซึ่งอาจจะก่อให้เกิดการปฏิวัติทางสังคมได้[5] เป็นที่ยอมรับกันว่าครูเป็นปัจจัยสำคัญในการฝึกอบรมคนให้เป็น "คนที่สมบูรณ์" ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนพอใจ ครูเป็นผู้ช่วยให้นักเรียนปรับปรุงตนเอง[6] อันอาจจะก่อให้เกิดการปรับปรุงสังคมได้ในอนาคตดังกล่าว ดังนั้นวิธีสอนของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในวงการศึกษาได้

วิชาหลักการสอนมีลักษณะที่เป็นวิชาเนื้อหา (Subject Matter) และวิชาทักษะ (Skill) รวมกันอยู่ดังนั้น นอกจากจะสอนเนื้อหาแล้ว ในการสอนครูควรมุ่งฝึกฝนทักษะบางประการด้วย เช่น[7]

1. ทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นทักษะที่ช่วยให้คนอยู่ร่วมกันและทำงานกับผู้อื่นได้ราบรื่น เช่น ทักษะในการเป็นผู้ให้และผู้รับ การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การควบคุมตนเอง การยอมรับความสามารถของตนและของผู้อื่น การรับผิดชอบต่อหน้าที่ การรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น เป็นต้น

2. ทักษะในการศึกษาค้นคว้า (Studies Skill) เป็นทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ เช่น ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล การอ่านป้ายประกาศแผนผังและแผนที่ การเขียนโครงร่าง การพูด การฟัง การอ่าน และการรายงาน เป็นต้น

---

[4]พร้อม พากิชย์ภักดิ์, "นโยบายและปัญหาในการพัฒนากำลังคน", การศึกษาเพื่อชีวิต, (ลาดพร้าว, โรงพิมพ์คุรุสภา 25 กุมภาพันธ์ 2519), หน้า 185.

[5]บรรจง ชูสกุลชาติ, "การศึกษากับสังคม" การศึกษาเพื่อชีวิต, (ลาดพร้าว, โรงพิมพ์คุรุสภา 25 กุมภาพันธ์ 2519), หน้า 103.

[6]ชนู แสงศักดิ์, "การศึกษากับประชาชิปไตย", เล่มเดิม, หน้า 52 – 53.

[7]John Jarolimek, Social Studies in Elementary Education (New York; The Macmillan Company, 1967), P. 1 - 2

3. ทักษะในการทำงานกลุ่ม(Group Work Skill) เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ทักษะในการวางแผนงาน การเป็นผู้นำการแสดงความคิดเห็นด้วยการอภิปราย การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นต้น

4. ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) ได้แก่ ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การคิดวิพากษ์วิจารณ์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีเหตุผล เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าวิธีสอนที่จะเตรียมคนให้ทันต่อสภาพของสังคมในปัจจุบันและอนาคตนั้น จะต้องประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจอย่างมีเหตุผล และสามารถนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ฉะนั้น การสอนควรจะเป็นการเรียนรู้จากการกระทำของตนเอง ค้นพบด้วยตนเอง ควรเรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนและขยายความคิดเห็นตลอดจนประสบการณ์ ควรนำอารมณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียน เพื่อช่วยพัฒนาทัศนคติ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนและเกิดการเรียนรู้ขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าการสอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group Process) เป็นการสอนที่มุ่งส่งเสริมคุณสมบัติดังกล่าวได้ และคาดว่าจะสามารถช่วยพัฒนาการสอนวิชาหลักการสอนได้เป็นอย่างดี

กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group Process)

กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์หรือการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยนี้นับว่าเป็นนวกรรมทางการศึกษาที่วงการศึกษาของไทยรู้จักเมื่อไม่นานมานี้ เป็นเทคนิคที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในต่างประเทศ โดยใช้ฝึกการเป็นผู้นำและฝึกทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ได้ เทคนิคนี้ได้เป็นที่ยอมรับและใช้ในวงการต่าง ๆ เช่น วงการธุรกิจ วงการแพทย์ โรงงานอุตสาหกรรมและอื่น ๆ ในวงการศึกษาได้มีผู้นำมาใช้ในการบริหารบุคลากร การนิเทศการศึกษา การอบรมครูประจำการ การฝึกนิสิตฝึกสอน ตลอดจนนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากอิทธิพลทางความคิดของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ซึ่งเน้นกระบวนการเรียนการสอนมากกว่าเนื้อหาวิชา

ตามความหมายใน Dictionary of Education ของ กู๊ด[8] (Good) กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง รูปแบบของการปะทะสังสรรค์กันในกลุ่ม หรือวิธีดำเนินงานของกลุ่ม

ทิศนา เทียนเสม[9] ได้ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ คือ กระบวนการที่ใช้กลุ่มในการแก้ปัญหาหรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกัน เพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผู้เรียนจะเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้ด้วยตนเอง และใช้วิธีวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียนซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้นเป็นกระบวนการสำคัญของการเรียนรู้

กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สามารถพัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และการรับรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ[10]

1. จะช่วยฝึกทักษะในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น (Interpersonal Communication - Skills)

2. จะช่วยฝึกทักษะในการใช้วิจารณญาณตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ (Decision Making and Problem Solving Skills)

3. จะช่วยฝึกทักษะในการช่วยเหลือผู้อื่น (Helping - Relationship Skills)

4. จะช่วยฝึกทักษะในการวิจารณ์ วิเคราะห์คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมต่าง ๆ (Value Clearification) ทำให้ตัดสินใจได้ว่าสิ่งใดดี ไม่ดี ควรไม่ควร

5. จะช่วยฝึกทักษะในการพัฒนาตนเอง (Personality Development Skills) เมื่อรู้จักตนเองดี รู้จุดเด่น ยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง จะช่วยทำให้สามารถพัฒนาตนเองได้ดีขึ้น

---

[8] Carter V. Good (ed.), Dictionary of Education (New York: McGraw-Hill Book Company, Inc., 1959), P.356.

[9] ทิศนา เทียนเสม, "กระบวนการเรียนรู้โดยการทำงานกลุ่ม", วารสารครุศาสตร์, 5 – 6 (สิงหาคม – พฤศจิกายน, 2515), หน้า 31.

[10] ทิศนา เทียนเสม, เรื่องเดียวกัน, หน้า 30.

กัลลี[11] (Gulley) กล่าวว่า กลุ่มควรประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ คือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน วัตถุประสงค์นั้นควรสนองความต้องการของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

2. มีผลการทำงานอันเกิดจากความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

3. มีการสื่อสารทางวาจาหรืออย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

หลักการสอนโดยใช้ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

นันทนา เทพบริรักษ์[12] ได้สรุปรวบรวมหลักการสอนตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของ เยาวพา เดชะคุปต์ ไว้ดังนี้

<u>หลักการข้อที่ 1</u> การตั้งจุดมุ่งหมายของการสอน (Objectives) แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

1. จุดมุ่งหมายทั่วไป เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน 3 ด้าน คือ

1.1 ความเข้าใจในด้านเนื้อหาวิชา (Cognitive Domain)

1.2 ด้านเจโน้ธรรม (Affective Domain)

1.3 ด้านทักษะ (Psychomotor Domain)

2. จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectives) ซึ่งกำหนดโดยชัดเจนว่าจะให้ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมอะไรในสภาพการณ์อย่างไร และต้องการให้เกิดผลดีปรากฏเพียงใด

---

[11]Herbert E. Gulley, "The Group in Discussion," <u>Discussion Conference and Group Process</u> (New York: Holt Rinehart and Winston Inc., 1963), P. 63.

[12]นันทนา เทพบริรักษ์, การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วย"พลังงาน" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอนแบบธรรมดา ในชั้นประถมศึกษาปีที่หก (วิทยานิพนธ์ครุศาตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 22 – 24.

หลักการข้อที่ 2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experiences หรือ Activity) ควรเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ด้วยตนเองโดยถ่องแท้ (Insight) ซึ่งมีแนวในการจัดดังนี้

1. กิจกรรมนั้น เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีส่วนร่วมทางด้านต่อไปนี้

1.1 ทางด้านร่างกาย (Physical Involvement)

1.2 ทางอารมณ์ (Emotional Involvement)

1.3 ทางสติปัญญา (Intellectual Involvement)

2. แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียนมากยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้ค้นพบหลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างใกล้ชิด

3. กำหนดขั้นกิจกรรมดังนี้

3.1 กิจกรรมขั้นเริ่มต้น เป็นการเตรียมตัวล่วงหน้าโดยครูจะเป็นผู้เตรียมด้านสถานที่ การแบ่งกลุ่ม วิธีการทำงาน กติกาหรือกฎเกณฑ์การทำงาน ระยะเวลาในการทำกิจกรรมและเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยก่อนลงมือทำงาน

3.2 กิจกรรมขั้นปฏิบัติอาจใช้กิจกรรมการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

การอภิปราย (Discussion)

การตั้งคำถาม (Questioning Strategy)

การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)

การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Method)

การเล่นเกมส์ (Games)

สถานการณ์จำลอง (Simulation)

กิจกรรมการเรียนเหล่านี้มีผลส่งเสริมวิธีการคิดแบบสืบสอบ (Inquiry) และการแก้ปัญหา (Problem Solving) ในการจัดกิจกรรม ควรยึดหลักให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียนกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงอารมณ์และความรู้สึก ให้ค้นพบหลักการเรียนรู้ด้วยตนเองและมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากที่สุด

หลักการข้อที่ 3 การวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ แบ่งออกเป็น

1. การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม (Learning Process Analysis) ด้วยการอภิปรายถึงความคิดวิธีการทำงาน ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ และการทำงานของกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อช่วยให้แต่ละบุคคลเข้าใจตนเอง ปรับปรุงบุคลิกภาพและพฤติกรรม ตลอดจนเสริมสร้างแนวคิดค่านิยมของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้เข้าใจผู้อื่นอีกด้วย

2. การวิเคราะห์เนื้อหาวิชา (Content Analysis) ได้แก่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสิ่งที่ได้รับจากการเรียน เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งกันและกันและช่วยกันสรุปเนื้อหาที่ได้รับจากการเรียน

หลักการข้อที่ 4 การสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้ เมื่อผู้เรียนได้แนวคิดแล้วควรจะร่วมกันสรุปโดยคิดแบบสังเคราะห์ (Synthesis) เชื่อมโยงแนวคิดแต่ละคนให้ผสมผสานกันและช่วยกันหาแนวทางในการนำหลักการที่ได้ประยุกต์ใช้ให้เข้ากับตนเอง ใช้กับผู้อื่น เพื่อแก้ปัญหาในอนาคต เพื่อพัฒนาสังคมและประยุกต์เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่

หลักการข้อที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) ช่วยให้ทราบว่าการสอนตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ควรประเมินผลการเตรียมบทบาทการสอนของครู การเรียนรู้ของนักเรียนทางด้านสัมฤทธิผลของกลุ่มในด้านการทำงานและวิชาการ และการเรียนรู้ของนักเรียนทางด้านความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม การให้ข้อสังเกตแก่กัน (Feedback) จะช่วยให้ผู้เรียนประเมินผลพฤติกรรม และความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้อื่นได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทิศนา เทียนเสม[13] ได้เขียนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยอริโซน่า สหรัฐ – อเมริกา เรื่อง "แบบตัวอย่างการฝึกอบรมด้านมนุษยสัมพันธ์แก่นักเรียนฝึกหัดครูในประเทศไทย"

---

[13] Tisana Tiansame, "A Model for Pre-Service Teacher Training in Human Relations for Thailand" (Unplished Ph.D. Dissertation, Arizona

(A Model for Pre-Service Teacher Training in Human Relations for Thailand) งานวิจัยนี้เป็นการเริ่มต้นของการนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในประเทศไทย

เยาวพา เดชะคุปต์[14] ได้ทำการศึกษาในหัวข้อ "ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา" เป็นการสร้างแบบตัวอย่างทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษาให้เป็นแนวทางสำหรับครู และผู้สนใจสามารถนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียน การสอนตามทฤษฎีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ การฝึกทักษะ ปลูกฝังทัศนคติและค่านิยม ตลอดจนส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้แบบประชาธิปไตย

ปัทมา เทพอัครพงศ์[15] ได้วิจัยเรื่อง "การสอนอ่านเอาเรื่องภาษาอังกฤษ ด้วยกระบวนการกลุ่ม" ผลปรากฏว่า สัมฤทธิผลทางการเรียนของนักเรียนที่สอนด้วยวิธีแปลและวิธีกระบวนการกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ แต่ผลจากการสำรวจทัศนคติในการเรียนของนักเรียนปรากฏว่ามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ฉันทนา ภาคบงกช[16] ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนสังคมศึกษา หน่วย "วันสำคัญของชาติ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์" ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีพัฒนาการทางมนุษยสัมพันธ์และพัฒนาการทางการเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และมีทัศนคติเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

---

[14]เยาวพา เดชะคุปต์, "ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2516).

[15]ปัทมา เทพอัครพงศ์, "การสอนอ่านเอาเรื่องภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการกลุ่ม (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2516).

[16]ฉันทนา ภาคบงกช, "การสอนสังคมศึกษา หน่วย "วันสำคัญของชาติ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2517).

ต่อมาในปี พ.ศ. 2519 นันทนา เทพบริรักษ์[17] ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วย "พลังงาน" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมดาในชั้นประถมศึกษาปีที่หก ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีพัฒนาการด้านสัมฤทธิผลทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และมีทัศนคติเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นสมดังสมมติฐาน

ในปีเดียวกันนี้ พัชรี เอี่ยมทัศน์[18] ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์ หน่วย "ร้อยละ" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมดาในชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า ผลปรากฏว่า สัมฤทธิผลทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อทำการทดสอบใหม่อีกครั้งหลังจากการสอบหลังสอบผ่านไปแล้ว 1 เดือน ปรากฏว่า สัมฤทธิผลของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีสัมฤทธิผลทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีธรรมดา ในด้านทัศนคตินั้น ปรากฏว่า การเรียนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน

---

[17]นันทนา เทพบริรักษ์, "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วย "พลังงาน" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมดา ในชั้นประถมศึกษาปีที่หก" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2519).

[18]พัชรี เอี่ยมทัศน์, "การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์ หน่วย "ร้อยละ" โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมดา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2519).